

Baley Endre

Birzes-borzas daloló, abc-be boruló*

Ballag a bős bej, bánja a bűnét,
brummog a barcsi borbárban,
bársonyos butykos bő bugyogóján,
benne a bíbor borpárlat.
Bámul a bamba bús bakabanda,
billeg a berki borsócska,
borzas a bárány, béget a bajban,
bújna a barkás bokrosba.

Dörmög a doktor, duzzad a dáma,
dán dogot döngöl, dézsmálgat,
dalnoki dandár délceg a deszkán,
dallamot dúdol dézsában.
Díszdemizsonban dünnög a dongó,
dicstelen díva duzzoghat,
Döbrögi dajka dúlja a dombot,
dankasirálynak durrogtat.

Harsan a holló hús havasokra,
húznak a huskyk hójárgányt,
harsona hallik, hópihe huppan,
hajnalig hagytam hóbálványt.
Hüppög a herceg hópalotában,
horkol a Helga harsányan,
hitvese hangját holtak is hallják,
hálna a hűvös hangárban.

Koppan a kappan, kuncog a kanca,
kecske kacsázik kocsmába,
karvalyok kúsznak keszthelyi korcsra,
károg a kányám kislánya.
Koslat a konyhán, kéri a kolbászt
Kormos, a karmos kismacska,
Káptalan Károly kálnoki kántor
kőkalyibáját kongatja.

* Mostra e négy strófa a költő napokban megjelenő azonos című illusztrált, színes könyvéből

Új esztendőnk elé

(Képzelmész 2013-ban fellelt iramata)

Borága és borlelke áldja meg,
búgond, búszomor tőle tűnjenek,
őrizze kedvét csín és vid dana,
ne döfje szurdancs, dögenyeg soha.

Penderedjen, akarjon Égre kelni,
Egekbeötlő messzeséget nyerni,
foltatlan felkenteket felkarolni,
gondolmányban botorul nem botolni.

Kerülje minden göcsös és gulacs,
ne uralhassa fonyar és uracs,
legyen biztos minden gyökérhiszemben,
mint hímiség a szép delinke-szemben.

Birtigaza lehessen ihlemény,
ingerményes, hivzomos jó remény,
saján vigyázza embercsék hadát,
kegyeljen kegyeszt, szabad körhatárt,

szívképző szót, pillagó gedemét,
s pazarfényel gyöngyölje be az Ég!

Szótár Képzelmész Új esztendő elé című verséhez

birtigaz: juss	egekbeötlő: igen magas
borága: szőlővessző	felkent: költő
borlelke: bor zamata, íze, titkos lényege	foltatlan: korrekt
búgond: baj, gond	fonyar: királyi pálca
búszomor: bú, szomorúság	gondolmány: gondolat
csín: csinosság, kultúra	göcs: csomó, fojtó hurok
dana: dal, nóta	gulacs: kopár, puszta
delinke: nimfa	gyökérhiszem: alapelv
dögenyeg: silétes pálca	gyöngyölni: borítani, takargatni
embercse: szegény, szánandó ember	hímiség: férfi mivolt

Új esztendőnk elé

(Horváth Ferenc „fordítása”)

Áldja meg Tokaj szőlővesszeje,
boraink lelke, íze, ereje,
őrizze kedvét vidám dalolás,
nógassa gyöngéd biztatás, ne más.

Nagyra törjön, akarjon Égre kelni,
Eget irányzó messzeséget nyerni,
igazságot, jóságot felkarolni,
félresiklott eszméken nem kotalni.

Teremjen néki, mi most még ugar,
ne uralja fennhéjázó jogar,
legyen oly biztos minden alapelvben,
mint szerelmes férfi a női szemben.

Lehessen jussa bölcsesség, erény,
a lelkekben felvilágló remény,
s vigyázzon, óvjon egész éven át
szívbéli elmét, szabad láthatárt.

Új esztendőnket, mely most színre lép,
borítsa be igaz fényvel az Ég!

ihlemény: ihletés
ingermény: báj
hivzomos: huzamos, tartós
kegyelni: kedvelni
kegyesz: kegyes ész
körhatár: horizont
pazarfény: pompázás

penderedni: készülni, támadni
pillagó: tündöklő, fénylő
saja: finom, derék
szívképzés: szívjobbítás, szívformálás
szurdancs: tör
uracs: uracska
vid: vidám, derült

A szótár forrása: Pennaháborúk (Szépirodalmi Könyvkiadó, 1980)

Írhatta volna: Madách Imre

Az ember tragédiája

(Pszichiátriai szín; töredék)

Játszó személyek: *Ádám mint ápolt, kényszerzubbonyban; Lucifer mint ápoló, fehér köpenyben, Éva mint takarítónő, vödörrel, felmosóronggyal.*

Játszódik: *Egy nyugat-európai pszichiátriai intézet zárt osztályán, a harmadik évezred elején.*

ÁDÁM: Vezess, Lucifer új, nemes csatára,
hadd legyek pedagógus Hunniában,
hogy homlokomat ott dicsfény övezze,
s lelkesült munkámat elismerés.

LUCIFER: Ádám, újólagnyal csatlakozni fogsz,
más hírek jönnek egyre Hunniából:
zűrzavarról, perpatvarokról szólnak,
ott most nem oszt, nem szoroz a tanár.

ÁDÁM: Ez sem riaszt el. Megszerzett tudásom,
nem mérícskélve, adnám már tovább
az ifjaknak, kik csillogó szemükkel
megvilágítják majd világomat!

LUCIFER: S miből tartanád el családodat?
Hiszen az értelmet ma Hunniában
éppenséggel kutyába se veszik:
legyen költő, tudós, avagy tanár,
aprópénz jut a szellem emberének.

ÁDÁM: A dicső tudomány papja leendek,
fáklya, mely magát elhamvasztva ég,
fárosz, amely eligazít az éjben:
tanító, szépre, jóra oktató!

LUCIFER: Ádám, ne tedd! Légy bankár, tőzsdecápa,
bróker, pénzforgató ügyeskedő,
akármiféle ügynök vagy menedzser –
de tanárnak ne szegődj Hunniába!

ÉVA: Döntsél bárhogy, Ádám, veled megyek!
Ha tanítani akarsz mindenáron,
tegyed! És ha csak alamizsnát adnak,
a kereseted majd pótolom én;

végigcsókolom megalázott orcád,
s fölemellek, hogyha sárba taposnak!

ÁDÁM: Ne is fecséreljük tovább a szót –
gyerünk, Éva, elhinteni a jót!

LUCIFER: Látom, megint hiába óvlak, Ádám,
Átok ül rajtad: mindig csak utólag
érted meg, hogy mit kíván az idő!
Lám, tanár lennél Hunniában, szolgál...
No, várj egy cseppet, kényszerzubbonyod
szíjait kissé szorosabbra húzom –
döntésed ezt fölösen indokolja!

Függöny

Nialkamäntä dala Lempihez

Kalle mätti jalkapallo...

Kalle mätti jalkapallo,
kalljalappo mittä lukka:
uhtä pärttli tänge siinen,
siini tengä partti aahto.
Paavo brevä uuskeveoinän,
siitonente pohja häkki,
kiit mähaannen ylla Lempi,
Lempi akki nänmahynnen:
likkakuksi pantäreehen.

Kell a mente, bárha pällö...

Kell a mente, bárha málló,
kajla lappnak kincs, ha a luk van:
hogyha pertli, tanga nincsen,
mindig reng a parti akkor.
Hímiségem egyre zökken,
estelente fogyva hagy ki,
hisz sehonnán pilla Lempi,
szőke Lempim nincsen itten:
lóg a buksim, szívem éhen.

*A Kalevala eddig қаллódó részletét
fellelte és fordította: Horváth Ferenc*

Gyárfás Endre

Bazár!

– *populista dal* –

Gagyí ékszert, rossz laptopot,
ó ikont, mely most készült tegnap,
jóslatot, placebódrogot
vehetsz itt doszt, ha jó balek vagy.
Bukik a piti simlis ügylet.
S eközben nagymenő fejek
holt lelkekkel, rokonnal kötnek
százmilliárdos üzletet.

A kis csaló bűnhődik itt,
a nagy csalónak boltja bővül.
Ezért a ritmikus zsibongás:
kulisszának, feledtetőül.

Kizsebelnek a híd alatt?
Leteszed, s ott sincs már a bringa?
Megszedik gyümölcsfáidat?
Keresztet vethetsz tyúkjaidra?
Börtön torolja meg a büntényt.
S eközben új gazdája van
sokezer holdnak. Jön egy törvény,
s jogos lesz, ami jogtalan.

A kis tolvaj bűnhődik itt,
a nagy tolvajnak boltja bővül.
Ezért a ritmikus zsibongás:
kulisszának, feledtetőül.

Bíró József

[ÓSZABÓ ISTVÁN]

SIRALMAS

- se' közel, se' távol senki, semmi, – csak a PUSZTA borbonál -

Tornyos kalapomról lop
 angyalhajat egy székicsér,
 miközben pipacsos mezőn
 dobrokoló – lovam legel,
 - hát ilyen a Hortobágy ! -
 lehull minden lepel,
 itt szült engem Anyám :
 fűszálkatonát,
 emelem is égnek
 hűségnek poharát,
 s hűségesek porát
 szórom elibétek,
 (múlt időkben testvérnek – hitt)
 mindahány (*kilenc*)
 mélabús kevélyek.

Szikeken át, ha kell, mocsarakon át,
 nádasokon át, ha kell, folyókon át
 vonszolódom, alkony nap – tájt
 ügetek, trappolok tiport utak sarán.

Nézem
 villámok – szaggatta kies eged URAM, -
 tanácsod kikérem : egyek – e ?
 ... igyak – e ? -
 szütyőmben hamuban sült mézeskalácshuszár,
 madárlátta szottyos országalma,
 s kulacsnyi veres bor, -
 de nem, vesztegelnem nem lehet,
 mert megyek - *megyek én*
 (szívemben komor virágok :
 papírszirmú gólyahírek, riadózó nefelejcssek)
s kiáltok
 - fehéringes – géniusz -
kis
PETRÓFI – *fi'* !

[ISMERETLEN SZERZŐ]

NÉ KOGYAV NÉ

- ... melyeket KASI nem ... -

1.) *Átírtuk* már 1956 – ot. Is. Addigra mindenki ismert, aki számított. Páholyomból ezüst gukkeremmel kukkoltam, lestem az előadást. - Csupán mellékesen jegyzem meg, szerény sikereimnek köszönhetően a pereces, a büfés, a ruhatáros, a pénztáros, a gépész és vécés néni, mindannyian olvasták már epifrenetikus verseimet, valamint *szuperszuterén* – prózáimat. - Akkoriban még nem volt kockás zakóm. Viszont SIMON ARZT – ot szívtam, s szerencsémre nem válogattak be a „ **TAVASZ MAGYARORSZÁGON** ” című versantológiába. SEM. Pedig Pilinszky és Nemes Nagy Ágnes benne volt. Sőt ! Áprily Lajos dettó. No, meg a KASI !

- Szóval, kihagytak. Sebaj ! Így viszont elmondhatom, hogy ellent – álltam. A csábításoknak, a szalámi illatú mézesmadzagnak. Az ILYENEKET (mint jómagam) mindig kirekesztik. -

Ám ENNYI *igazolatlan* kimaradás gyanút kelthet. Jelentkeztem hát meseszöví – munkásnak.

Örömmel konstatálták igyekezetemet, elhivatottságomat, hiszen azokban az időkben jelentős káderhiány mutatkozott ezen a fronton. Hamarosán pót – helyettes – helyettes – pót főszövívé léptettek elő. Muszáj volt megbecsülnöm a kitüntető bizalmat. Noha, nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget a dolognak. Olyasmi mulatság volt ez nekem, mintha valaki, mondjuk Dr. Dr. Ráksói Rohonczy Geréb Róbertné néven elvtársnőzteni magát, s közben pedig (*he ! – he ! – he !*) született Kalla Katyi. Tehát, szorgalmasan szőttem, csak szőttem a végtelen, surrogó selyemmeséket. Ez még mindig jobb volt, mint teszem azt, répát egyni Jászkiséren, netán Dorogon csillézni. Mészöly Miklós is bábjátékokat írt. Na és ? Nem cikk !

Én meg addig – addig kavarsztam, s teljesítettem túl a tervet, 'míg kigügyögtem magamnak egy prezentációs József Attila – díjat. - ... - Miképpen a fentiekből kikövetkeztethető és kiókumlálható, igaz az elhíresült mondás :

„ TEHER ALATT NŐ A PÁLMA ! ” Hát,igen !

2.) ... aztán jöttem én a Nyúl, a Medve, meg a Farkas. Teleír(tuk)tam a JÓ ÉJSZAKÁT GYEREKEK – et. Majd a DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR – t, a KISDOBOS – t, a PAJTÁS – t, a NÉPSZAVA, s a NÉPSZABADSÁG sem menekült meg. Miért, miért nem, tudja a csuda, de a KINCSKERESŐ – t kevésbé. Bizonyára nem jutott pénzünk, hogy forint – húszért bélyeget nyaljunk óperencián túli, szegedi küldeményekre. Minden nagyképűség nélkül, de büszkén mondhatom, generációk nőttek föl a remekléseimen. Ám, felelősséggel, hitelesen mesélni csak és csakis *fésztufész* lehet. Ezért van, hogy bárminemű csevegés közepette szem közelbe fúródok. Bele a partner agy – aura sugárzásának körébe. Szájba gyónom a szót. Akárkinek !
Elvégre is hárman vagyok. Bennem. - LÚNYEVDMSAKRAF -
Meg egy kis *zmürzliná* !

3.) Állok a vártán. Mint MAO, — ohne – izé – szégyentelen – görcsben. Az opálgózben. Majd *belehippodrom* a langyosba. — Figyelem !, ahogy kávézás előtt – alatt rágyújtok egy cigarettára. Zongorista – ujjaimat kecses eleganciával - „ kimerevítem ” -, mutatóujjammal koppintom a hamut, az eddig égnek tartott hamu rudacskát, a levendulavirágos csészalátétre. Térdemre könyökölvén, állandósuló smile – csízt produkálván, alig észlelhetően köhintgetve, first – rate – idomított eb módjára, maszk – merev álérdeklődéssel katatom fél szememmel a szemeket ; laza arcfürdő és visszafogott gesztikuláció közepett’ társalgok. Azonban a hosszú, békés esztendőök folyamán *véremmé lett* kispolgári illemlékdexem – megkívánta udvariassági határokat nem hághatom át. Gondolnom kell a ködpárás holnapokra is. Óvatosságom, ángolos mértéktartásom szimpatikussá varázsol, ön – véd és eltakar. Praktikus vagyok, mint a prakker, avagy mint az éjfelete, sétabotként is *kiszolgáló* esernyőm.

Sarusi Mihály

A fórai rezesök gyászindulója

Kurta részlet Kisiratos írói falurajzából*

Az ötvenes években még Fórai, Fóraiiratos, Fórainagyiratos (Forray, Forrayiratos, Forraynagyiratos) vót a nép ajkán a ma a románok által Iratoşnak nevezett 'palóc' – azaz nem ö-ző, csakis ë-ző – szomszéd falu. (Űk gyepesiek, mink gyöpösiek...) Az ű rezesbandájuk húzta el egyször ott a tötthelyön, űnáluk a foci pályájukon a gyászindulót a mieink mögcsúfolására!

Hogy esött, hogy nem.

– Ha errül Menzel tud...

Hrabal.

Nem, űk nem. Mink ellenben.

A környékbeli román, vagy éppen vögyös lakosságú falvak csapataival hagyományosan barátságos – mondhatni semleges – a viszony. A mögyei első osztályban szereplő kisiratosi focicsapatnak és közönségének a magyar falvakkal van néha gondja. Korábban egy Kisiratos-Nagyiratos, újabban leginkább a Kisiratos-Majláth(falva) meccs okoz gondot. Labdarúgónak, edzőnek, bírónak, közönségnek... Në adj Isten rëndörnek.

A hetvenes években vót a kisiratosi csapat edzője az akkor tornatanárként működő Almási Vince. A polgármestör 2013-ban regéli a falurajzírónak, hogy s mint esött velük az a híros nagyiratosi – fóraiiratosi! – eset.

1:1-re állt a Nagyiratoson rëndözött mérkőzés, amikor az utolsó pillanatban gölt rügott a vendéglátó csapat. Mire föl kiugrottak a nagyiratosi rezesök a kucoricásbul és rázöndítött a fúvos zenekar a gyászindulóra.

– Mozart? Rimszkij-Korszakov? Beethoven?

Nem, csak amivel a halottul búcsúzunk.

Mondom, nem rekviem. Gyászinduló!

A fórainagyiratosi pályán.

Micsoda szégyön.

Lefújta a bíró a meccsöt, a közönség betódult a pályára, a győztesöket ölelgette, a vesztesök mögszégyönülten ballagtak lë a pályáru. Mindez végig a gyászinduló ütemei alatt!

– Kikaptunk?

Még hogy, de az a gyászinduló...

Hogy az a k.

Képesök vótak másfél órán át – másfél? és a szünet fertály órája?! – a kucoricásban mögbújni... Por (sár?), szúrós tengörilevél, tűző nap (farkasordító hideg?), éhös kóbor (csak nem veszött?!) kutya... (A sörösüveg – netán a butykos – persze kéznél löhetött...) Csöndben, mög sem pisszenve.

* A *Lönni vagy nem lönni* című erdélyi falurajz részletének közlésével köszöntjük a hetvenéves szerzőt. Isten éltesse! (A szerk.)

Vót – van máig – min nevetni.

Na aztán hogy hazagyütt a katonaságtul Godó Feri, nyócházi cimborá! (Nyolcház: ucca, nyóc házzal – négy errül, négy amarrul, páros úca, azaz házak szömbe párosával, négyszer kettő – ilyen egyszerű a szalbekiratosiak eszejárása...) (Nem úgy a forraiaké!) (Valószínűleg nem különben.) (Almási a Kekecsön, Godó a bele torkolló Nyócházban nőtt föl, a falurajzíró hova nem, édősapja kekecsi szülői házába jár máig haza – valamikor együtt rúgták a gyöpön a tököt.) Szóval hogy Godó a seregben hallott a dologrul, és – mondanunk sem köll – igöncsak röstellte a dógot! Ha ű ott lött vóla! De nem vót. Ám a visszavágóra már lészörölt, s mit ad Isten, magára húzhatta a csapat mezét, kivonulhatott a focista barátaival a pályára, oszt adj neki!

Nekiesött a két csapat (hun a labdának, hun egymásnak), röndösen hajtotak. A fél falu ott biztatta űket, Hajrá, Dorobánc! (Mer hogy akkor még ez vót a hivatalos nevük! Kisiratos? Csak ha más nem hallja.) Mindez hiába, a Forray nemzetes uram telepöseinek a lészármazottjai állták a sarat, azaz Szalbek uraság és asszonyság telepösei ükunokáinak a rohamait. Döntetlen! Mán mögint szinte a lëfújásig. Mígnem.

Akkor Godó Fercsi gondolt egyet és kicselözve az egész forrairatosi védelmet a gólvonalig vitte a lasztit. Ott ráült a labdára, ránevetött a mögdermedt, mán töhetetlen – mer a tizenegyest táján elfektetött – kapusra, és a sarkával bepöccintötte a bürt a hálóba.

Szabályos vót, mög köllött adni, de hogy hülyét csinált az ellenfélbül, piros lapot kapott. Kiállította a bíró! Joggal, mondja a 2013-as Szent Anna napi búcsúban az elkövető, mer hogy a méltóság így mög úgy.

Emböri méltóság! Amirül még tud az iratosi embör. A nagyvilág: alig.

– Bosszú vót.

Mit löhet tönni: bosszú.

Méltóságon innét és túl.

Szóval hogy éccör a fóraiak nem elhúzták a mieink nótáját?...

...Ahhon képest a mi válaszunk...

– Azt ismeröd, hogy:

Iratosi bëtjár csárda,

Zsandárokkal körül állva...